

**מחווון למבדק מיומנויות למידה בתנ"ך -
כיתה ט' - תחילת השנה**

1. גימטרייה

(לכל סעיף- 2 נקודה. סך הכל- 8 נקודות)

א. המירו את המספרים הבאים לאותיות:

15- ט"ו

61- ס"א

ב. המירו את האותיות הבאות למספרים:

י"ז- 17

ע"ב- 72

רציונל למורה:

- סעיפים א'-ב' בודקים את שליטת התלמידים בהמרת מספרים לאותיות ולהפך.
- ההמרות מתייחסות למספרים דו-ספרתיים- כפי שמצוי לרוב בתנ"ך.
- מומלץ לבדוק אם התלמידים הצליחו להמיר את המספר המורכב 15 או את צירוף האותיות המורכב- י"ז. מומלץ להקדיש זמן ללימוד המספרים המורכבים והאותיות המורכבות: 15, 16; ט"ו, ט"ז.
- להרחבה: מומלץ להיעזר בדף הלימוד על גימטריה מאתר [תנ"ך מממלכתי](#).

2. התמצאות בתנ"ך

(לכל סעיף- 2 נקודה. סך הכל- 8 נקודות)

א. איתור פרק ופסוק

פתחו בספר "**שמואל א**" וכתבו את המילה הראשונה של הפסוקים הבאים:

1. פרק כ"ה פסוק 26 ועתה

2. פרק ל"א פסוק 13- ויקחו

ב. איתור ספר, פרק ופסוק

כתבו את המילה הראשונה של הפסוקים הבאים:

1. שמואל ב' י"ד, 33 - ויקם

3. תהלים נ"א, 14- השיבה

3. הכרת הספרים

מיינו את הספרים הבאים בטבלה לפי שלוש קבוצות: תורה, נביאים וכתובים. **הקפידו** לכתוב את שמות הספרים על פי סדר הופעתם בתנ"ך.
(לכל ספר במיקום נכון- 2 נקודות. סך הכל 12 נקודות)

משלי, שמואל, ויקרא, מלכים, יהושע, תהלים		
תורה	נביאים	כתובים
1. ויקרא	1. יהושע	1. תהלים
-----	2. שמואל	2. משלי
-----	3. מלכים	-----
-----	-----	-----

רציונל למורה:

הסעיף בודק האם התלמידים יודעים לשייך את הספרים השונים שנלמדו על פי תכנית הלימודים לכיתה ט', לשלושת החלקי התנ"ך- תורה, נביאים וכתובים ולסדרם לפי סדר.
- להרחבה: אפשר להיעזר בדף הלימוד על סדר הספרים במקרא מאתר [תנ"ך ממלכתי](#).

4. ציר זמן

לפניכם מספר תקופות בהיסטוריה של עם ישראל בימי המקרא.
סדרו אותם לפי סדר התרחשותם:
(לכל מיקום נכון של אירוע 2 נקודות. סך הכל 12 נקודות)

תקופת דוד, תקופת ההתנחלות, תקופת השופטים, תקופת האבות, תקופת הנדודים במדבר, תקופת שאול

1. תקופת האבות
2. תקופת הנדודים במדבר
3. תקופת ההתנחלות
4. תקופת השופטים
5. תקופת שאול
6. תקופת דוד

רציונל למורה:

- מיקום הסיפור בציר הזמן מאפשר לתלמיד להבין את הרקע של הסיפור והקשרו.
- השאלה בודקת האם התלמידים מכירים את האירועים המכוננים בתנ"ך- על פי סדר התרחשותם. כל האירועים נלמדו בכיתות היסוד לפי תכנית הלימודים במקרא.

5. שליטה בסימני הניקוד

קרא את המשפט והקף את המילה בעלת הניקוד הנכון:

(לכל תשובה נכונה – 2 נקודות. סך הכל 6 נקודות)

- א. ספר מלכים מתאר את זקנתו של דוד \ דוד המלך.
- ב. הנערה שהובאה למלך היתה יפה \ יפה מאוד.
- ג. אחד מהבנים של דוד היה שלמה \ שלמה.

רציונל למורה:

- הכרת סימני הניקוד ושליטה בהם הכרחית לקריאה מדויקת ולהבנת המקרא. השאלה בודקת אם התלמיד מכיר מסוגל להבחין בין מילים רק על פי הניקוד.
- להרחבה: אפשר להיעזר בדף הלימוד על הניקוד באתר [תנ"ך ממלכתי](#)

5. טעמי המקרא והבנת פסוקים: ו"ו ההיפוך וכינויים חבורים:

א. קראו את שמואל ב א', 11 וחלקו את הפסוק לשני חלקים עיקריים לפי טעמי המקרא (היעזרו

במיקומו של הטעם- אתנח):

(על חלוקה נכונה יקבל התלמיד נקודה אחת)

וַיִּחַזֵּק דָּוִד בְּבָגְדָו וַיִּקְרָעַם

וְגַם כָּל-הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ

ב. כתבו את הפסוק בלשונכם:

(אם התלמיד הבין את המסר הבסיסי של הפסוק- יקבל 2 נקודות. אם דייק התלמיד בזמנים, יקבל

עוד 2 נקודות. אם דייק התלמיד בכינויים ובמילות היחס- יקבל עוד 2 נקודות, בסך הכל 6 נקודות).

דוד החזיק בבגדים שלו וקרע אותם. כך עשו כל האנשים שהיו איתו.

רציונל למורה:

- השאלה בודקת את יכולת התלמיד לפסק את הפסוק על פי טעמי המקרא, להבין את השפה המקראית ואת שליטתו במבני הלשון המיוחדים למקרא (מורפולוגיה):
- ו"ו ההיפוך - יש לשים לב שהתלמיד כתב את הפועל בזמן עבר. למשל - וַיִּחַזַּק - 'הוא החזיק'. ראו מאמר [דידקטי באתר תנ"ך ממלכתי](#).
- כינויים חבורים - כינויי מושא - יש לשים לב שהתלמיד פירק את המילה לפועל + נטיית המושא (את...).
- למשל - וַיִּקְרָעוּם - 'וקרע אותם'.
- להרחבה בנושא הטעמים: אפשר להיעזר במאמר הדידקטי על טעמי המקרא מאתר [תנ"ך ממלכתי](#).

6. השוואה:

ספר שמואל א פרק כ"ח	ספר שמואל ב פרק ב
ה וַיֵּרָא שְׂאוּל אֶת-מִחְנֶה פְּלִשְׁתִּים וַיֵּרָא וַיַּחְרֹד לְבָבוֹ מְאֹד. וַיִּשְׁאַל שְׂאוּל בַּה' וְלֹא עָנָהוּ ה' גַּם בְּחִלּוֹת גַּם בְּאוֹרִים גַּם בְּנָבִיאִם	א וַיְהִי אַחֲרֵי-כֵן וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּה' לֵאמֹר הֲאֶעֱלֶה בְּאַחַת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו עֲלֶה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנֹכִי אֶעֱלֶה וַיֹּאמֶר חֲבֵרֹנָה

(על כל תשובה נכונה יקבל התלמיד 4 נקודות. סך הכל - 12 נקודות)

א. ציינו נקודת דמיון אחת בין שני הסיפורים:

בשני הסיפורים פונה המלך לה' לשם קבלת עצה

ב. ציינו נקודת שוני אחת בין שני הסיפורים. התייחסו לתגובת ה':

ה' אינו משיב לשאול, למרות ששאל פונה אליו בדרכים רבות ואילו לדוד הוא משיב פעמים.

ג. מה מלמד השוני על כל מנהיג?

ההבדל מלמד על בחירתו של ה' בדוד כמלך ונטישתו את שאול. כמו כן, השוני יכול ללמד על

בטחונו של דוד בה' ואי בטחונו של שאול בה'.

רציונל למורה:

- השאלה בודקת יכולת השוואה בסיסית בין שני מקורות, על פי הנדרש מתכנית הלימודים לכיתה ט'.
- להרחבה בעניין פיתוח יכולת השוואה ראו מאמר דידקטי באתר [תנ"ך ממלכתי](#).

7. מילה מנחה ומשמעותה

קראו מלכים א א', 1-4:

א וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיִּכְסֶּהוּ בַּבָּגְדִים וְלֹא יָחַס לוֹ. **ב** וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲבָדָיו יִבְקֹשׁ
לְאֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ נֶעְרָה בְּתוּלָה וְעִמָּדָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְתֵהִי-לוֹ סִכָּנָת וְשִׁכְבָּה בְּחִיקָה וְחֹס
לְאֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ. **ג** וַיִּבְקֹשׁוּ נֶעְרָה יָפָה בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וַיִּמָּצְאוּ אֶת-אֲבִישַׁג הַשּׁוֹנֵנִית
וַיָּבִיאוּ אֹתָהּ לַמֶּלֶךְ. **ד** וְהַנֶּעְרָה יָפָה עַד-מְאֹד וְתֵהִי לַמֶּלֶךְ סִכָּנָת וְתִשְׁרָתֶהּ וְהַמֶּלֶךְ לֹא
יָדָעָהּ

(על כל תשובה נכונה בסעיף- יקבל התלמיד 4 נקודות. סך הכל 8 נקודות)

- א. מהי המילה המנחה בכתוב? **מלך** כמה פעמים מופיעה מילה זו? **7**
- ב. הקטע מספר על דוד בזקנתו. מה ביקש המספר למסור באמצעות המילה המנחה על מלכות דוד ומעמדו בעת זקנתו?
- הכתוב מביא התייחסות מורכבת לדוד בעת זקנתו. מצד אחד הוא מדגיש את היותו מלך 7 פעמים בפסוק ומאידך היא מציג את חולשתו של המלך בסוף ימיו.**

רציונל למורה: משימה זו נועדה לבדוק האם התלמיד מכיר באופן בסיסי את מיומנות המילה המנחה, מיומנות הנדרשת על פי תכנית הלימודים לכיתה ט'.

- **סעיף א'** ממחיש את הופעותיה המרובות של המילה המנחה בקטע מסוים.
- **סעיף ב'** ממחיש את ההקשרים השונים של המילה המנחה בקטע.
- להרחבה בנושא המילה המנחה בספר יהושע קרא במאמר הדידקטי '[מילה מנחה ומשמעותה](#)' באתר תנ"ך ממלכתי. להרחבה בנושא המילה המנחה בספר שמואל קראו את המאמר הדידקטי '[חספוסים בכתוב](#)' באתר תנ"ך ממלכתי והתייחסו בעיקר לעמוד 6.

8. קריאת מפה:

לפניכם מפת המתארת את האזור שבו נדד דוד בבורחו מפני שאול.
(על כל תשובה נכונה בסעיף יקבל התלמיד 3 נקודות. סך הכל 15 נקודות)

א. קראו את הפסוקים הבאים וסמנו על גבי המפה את המקומות אליהם נמלט דוד מפני שאול:

- שמואל א כ"א, 11- גת
- שמואל א כ"ב, 1- עדלם
- שמואל א כ"ג, 29- עין גדי

ב. 1. על פי המפה, איזה שבט שוכן מצפון לשבט יהודה? **שבט בנימין**

2. מדוע לדעתכם לא ברח דוד למקומות הנמצאים בנחלת שבט זה?

תוכלו להיעזר בשמ"א ט' 1 ו 21 **מכיוון שמוצאו של שאול המלך הוא בשבט בנימין ונראה**

כי תומכיו הטבעיים של שאול מקרב שבט זה. דוד לא יוכל למצוא שם מסתור.

רצינונל למורה: משימה זו נועדה לבדוק מיומנות קריאת מפה בסיסית כפי שנדרש מתלמידי כיתות ט' על פי תכנית הלימודים.

- סעיף ב. 2. אינו קשור ישירות למיומנות קריאת מפה אלא להבנת הכתובים ולהסקת מסקנות.

- להרחבה במיומנות **קריאת מפה** - ראו מאמר דידקטי באתר [תני"ך ממלכתי](#).

9. **הבנת מסר עיקרי, הבנת הנקרא ואוצר מילים:**

(לכל תשובה נכונה יקבל התלמיד 3 נקודות. סך הכל 6 נקודות)

א. קראו את הפסקה הבאה וסמנו את המשפט העיקרי:

לפני כשנתיים עברתי עם משפחתי להתגורר בקנדה לכמה שנים לצרכי עבודה. יש לי אחות קטנה בת 12, ומכיוון שעברנו לגור בעיר קטנה יחסית שבה אין בית ספר יהודי, אחותי לומדת בבית ספר חילוני שבו אין כלל שיעורי תנ"ך. אני מרגיש שלאחותי חסר הבסיס של ידיעת התנ"ך ולכן אני רוצה ללמד אותה בעצמי. השאלה שלי היא איך ללמד אותה בעצמי?

ב. קראו את הפסקה הבאה:

"הסופר אפרים סידון מעיד על עצמו כעל אוהב תנ"ך מושבע. בסדרה שכתב, "התנ"ך בחרוזים", מבקש סידון להעביר את סיפורי "בראשית", "שמות", "במדבר", "דברים" ו"יהושע, שופטים" בעברית עכשווית, תוך שמירה על הסיפור המקראי ונאמנות לטקסט הכתוב".

(מתוך אתר <http://www.nrg.co.il>)

סמנו את הכותרת המתאימה ביותר לפסקה זו:

- a. הסופר אפרים סידון אוהב תנ"ך
- b. הסופר אפרים סידון כתב את סיפורי התנ"ך בעברית עכשווית
- c. הסופר אפרים סידון מאמין בתנ"ך ובמה שכתוב בו.
- d. הסופר אפרים סידון נשבע אמונים לתנ"ך

רציונל למורה : משימה זו נועדה לבחון מיומנות בסיסית של סיכום כפי שנדרש בתכנית הלימודים לכיתה ט'.
- בסעיף א' התבקשו התלמידים לסמן את המשפט החשוב ביותר. גם אם יסמנו רק חלק מהמשפט שסומן בקו תחתון, התשובה תתקבל כתשובה מלאה.
- מיומנות הסיכום דורשת מיומנויות של הבנת מסר עיקרי, הבנת הנקרא ואוצר מילים ואלו נבדקים בסעיף זה.

(לכל תשובה נכונה יקבל התלמיד 3 נקודות. סך הכל 6 נקודות)

לפניכם שאלה מתוך מבחן לכיתה ט'. קראו את השאלה:

(**שימו לב:** אין צורך לענות על השאלה עצמה)

- קראו שמואל א ל"א, 4 ושמואל ב א' 6-10.
- על מה מסופר בפסוקים אלו?
- מהי הסתירה העיקרית העולה מן הפסוקים?
- איזה סיפור מתאר לדעתך באופן מדויק יותר את מה שקרה באמת. הסבירו דבריכם?

שלושה תלמידים בנו שלושה "שלדים" שונים של תשובות לשאלה.

מי מהם יענה תשובה מלאה ונכונה על השאלה? סמנו את שם התלמיד.

(**שימו לב:** אין צורך לענות על השאלה עצמה)

אור כתב:

הפסוקים מספרים על:

הסתירה בין הסיפורים היא
שבשמ"א _____ ואילו בשמ"ב _____
הסיפור הנכון הוא _____
הסיבה לכך היא _____

הגר כתבה:

הפסוקים בשמואל א ל"א ובשמואל ב א' מספרים על:

בשמואל א מתואר כי _____
בשמואל ב מתואר כי _____
הסיפור הנכון הוא _____

מיכל כתבה:

בשמואל א מתואר כי _____
בשמואל ב מתואר כי _____
הפסוקים מספרים על: _____

